

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จีนในอาเซียน: ผลกระทบต่อยุทธศาสตร์การเมืองและเศรษฐกิจ

ดร.พิทยา สุวคันธ์

หนังสือที่ได้รับทุนสนับสนุนการเขียนตำราจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2556

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในการทะยานขึ้นของจีนในศตวรรษที่ 21 ที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลก เริ่มตั้งแต่ยุคเหมาเจ๋อตงที่ได้รวบรวมแผ่นดินจีนเป็นปึกแผ่น เมื่อ ค.ศ. 1949 ต่อมาจีนได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วจากการเปิดประเทศ (Open Policy) ในยุคของเติ้งเสี่ยวผิง เมื่อ ค.ศ. 1978 ตลอดเวลากว่าสี่ทศวรรษ จีนมีความก้าวหน้าทั้งทางด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ส่งผลให้จีนก้าวทะยานขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจที่สามารถพัฒนาเทียบชั้นกับประเทศมหาอำนาจตะวันตก ขณะเดียวกันจีนยังได้ขยายบทบาททั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก

การที่จีนก้าวมาเป็นประเทศมหาอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการที่จีนได้ดำเนินนโยบายการก้าวออกไปสู่ต่างประเทศ (Go-Out Policy) กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก และเริ่มรุกหนักขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พร้อมกับการเผชิญหน้ากับประเทศมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐอเมริกา ขณะเดียวกันประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่มีการรวมกลุ่มเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geo-politics) และภูมิเศรษฐศาสตร์ (Geo-economics) ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นการถ่วงดุลแห่งอำนาจระหว่างโลกตะวันออก (จีน) และโลกตะวันตก (สหรัฐอเมริกา) การที่จีนได้ขยายบทบาทและอิทธิพลในภูมิภาคอาเซียนที่มีลักษณะของ

การพึ่งพาอาศัยกันอย่างซับซ้อน ซึ่งได้นำไปสู่การแสวงหาอำนาจผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้งนี้ จีนกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หรืออาเซียน) มีความสัมพันธ์กันทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ทั้งในเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคอาเซียน ที่ถือเป็นภูมิยุทธศาสตร์ (Geo-Strategic) ที่สำคัญทางเศรษฐกิจและการเมืองของโลก เนื่องจากที่ตั้งของภูมิภาคอาเซียนที่อยู่ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย และยังเป็นเส้นทางการเดินเรือที่สำคัญของโลก รวมทั้งอาเซียนยังเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาค เพื่อการพัฒนาเป็นฐานการผลิตสินค้าและแหล่งกระจายสินค้าไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก

จากเหตุผลดังกล่าว ได้ส่งผลให้พื้นที่หรือภูมิศาสตร์ของอาเซียนนั้นเป็นพื้นที่เป้าหมายการเข้ามาของประเศมหาอำนาจหลายประเทศมาตั้งแต่อดีต ที่มีการผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาครอบครอง เช่น โปรตุเกส ฝรั่งเศส อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และจีน (การเป็นผู้นำทางการค้าโลก การเป็นผู้นำทางการเมืองระหว่างประเทศ และการครอบครองเส้นทางการเดินเรือ) ทำให้ประเทศมหาอำนาจต่างๆ พยายามเข้ามามีบทบาทและมีอำนาจในภูมิภาคอาเซียน เพื่อการเชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศทางเศรษฐกิจและการเมืองของโลก

แต่ในสถานการณ์การเปลี่ยนผ่านการก้าวทะยานขึ้นของจีน จากการพัฒนาเศรษฐกิจที่รวดเร็วและก้าวกระโดด จนกลายมาเป็นคู่แข่งสำคัญของสหรัฐอเมริกา ขณะเดียวกันการเติบโตขึ้นมาของจีนยังต้องมีการพึ่งพาประเทศในภูมิภาคอาเซียน ที่มีความสำคัญในการสนับสนุนให้จีนเติบโต เพราะต้องอาศัยเส้นทางการเดินเรือที่ผ่านช่องแคบมะละกา มีการลำเลียงสินค้า ปัจจัยการผลิต และพลังงานเข้าไปพัฒนาประเทศ และยังเป็นเส้นทางการกระจายสินค้าไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อการสร้างความมั่นคงและความมั่งคั่งให้กับจีน ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อก้าวเป็นประเทศมหาอำนาจอีกประเทศหนึ่งของภูมิภาคเอเชีย

การที่จีนดำเนินนโยบายเชิงภูมิยุทธศาสตร์ต่ออาเซียน ซึ่งถือเป็นพื้นที่ของการเผชิญหน้าของประเศมหาอำนาจอย่างจีนกับสหรัฐอเมริกา ที่ต่างพยายามแข่งขันการเข้ามามีบทบาทเพื่อมีอำนาจในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งการเข้ามาของจีนกับสหรัฐอเมริกา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์เช่นเดียวกัน ซึ่งย่อมที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งและอาจจะกลายเป็นประเด็นทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพราะเป็นเรื่องของการแย่งชิงอำนาจและผลประโยชน์จากภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ของอาเซียน ที่จะเป็นตัวก่อการขยายอำนาจและการต่อรองระหว่างสองประเทศมหาอำนาจเช่นเดียวกัน ซึ่งการเผชิญหน้าของจีนกับสหรัฐอเมริกาที่มีต่ออาเซียนได้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่ออาเซียนที่มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC)

ทั้งนี้ การทะยานขึ้นของจีนในอาเซียนและผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นนั้น เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อจีนและอาเซียน เริ่มตั้งแต่ยุคหลังสงครามเย็น (Cold War) ที่มีการขยายตัวของอุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและประเทศในอาเซียน ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อมุ่งไปสู่การยกระดับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ที่สอดคล้องกัน

ทั้งนี้ งานเขียนเรื่อง *จีนในอาเซียน: ผลกระทบต่อยุทธศาสตร์การเมืองและเศรษฐกิจ* ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ว่าการทะยานขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจของจีนนั้นส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐกิจของอาเซียนอย่างไร และประเทศในอาเซียนที่รวมกันเป็นประชาคมควรกำหนดท่าทีหรือนโยบายร่วมกันเพื่อรับมือกับการทะยานขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจของจีนอย่างไร ทั้งนี้ ก็เป็นไปเพื่อให้ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) เตรียมตัวรับมือและการกำหนดทิศทางการเป็นพื้นที่ทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐกิจ รวมถึงเรื่องการต่อรองและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งในอนาคต

การเมืองและเศรษฐกิจจีน

การเมืองและเศรษฐกิจของจีนมีการพัฒนาตามลำดับ โดยเริ่มตั้งแต่ยุคการปฏิวัติ เมื่อ ค.ศ. 1911 อันเป็นช่วงการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองการปกครองของจีน ที่เกิดจากการล่มสลายของระบอบจักรพรรดิ (หรือระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์) อันมีราชวงศ์ชิงเป็นราชวงศ์สุดท้าย ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่ทำให้ระบอบดังกล่าวล่มสลาย ส่วนปัจจัยภายนอก คือการรุกรานของจักรวรรดินิยมที่หวังเข้ามาครอบครองจีนแผ่นดินใหญ่ ปัจจัยทั้งสองจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้สังคมจีนที่ปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ต้องสิ้นสุดลง และเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคสาธารณรัฐจีน (ค.ศ. 1921-1949) ที่เกิดการช่วงชิงอำนาจระหว่างหลายฝ่ายจนกลายเป็นประเทศที่ใช้รูปแบบการปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์สู่ยุคสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อ ค.ศ. 1949 และมีการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมาเป็นสังคมนิยมแบบกลไกตลาด (Socialist Market Economy) ในยุคของเติ้งเสี่ยวผิง¹ โดยเนื้อหาในบทนี้จะอธิบายเหตุการณ์ในช่วงการปฏิวัติใน ค.ศ. 1911 จนถึงปัจจุบัน

¹Clem Tisdell, "Economic Reform and Openness in China: China's Development Policies in the Last 30 Years," *Economic Analysis & Policy*, 39 no. 2 (September 2009): 271-279.

นโยบายต่างประเทศของจีนต่ออาเซียน

เมื่อจีนได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการเมืองจากระบอบจักรพรรดิ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของจีนเก่า จนกระทั่งได้เข้าสู่จีนใหม่สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย พัฒนาการการปกครองของจีนได้เปลี่ยนผ่านมาเป็นสังคมนิยมแบบเหมาเจ๋อตุง และกลายเป็นสังคมนิยมแบบกลไกตลาดในยุคของเติ้งเสี่ยวผิง ผลของการเป็นประเทศสังคมนิยมซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามกับเสรีนิยมประชาธิปไตย ทำให้จีนกลายเป็นประเทศที่ถูกหวาดระแวงในอุดมการณ์ของสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ แต่กลับมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศสังคมนิยมด้วยกันเอง และภัยคุกคามของจีนที่เกี่ยวกับอุดมการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ยังได้ขยายไปยังประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หรืออาเซียน)

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน

นโยบายต่างประเทศของจีนที่มีต่ออาเซียน มีการพิจารณาไปถึงภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน นับตั้งแต่จีนมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เมื่อ ค.ศ. 1949 อันเป็นช่วงเวลาที่จีนต้องประสบกับความวุ่นวายทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ ต่อมาจีนได้ดำเนินนโยบายการเปิดประเทศเมื่อ ค.ศ. 1978 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ย่อมเป็นสิ่งที่น่าจับตามอง

การกำหนดนโยบายของจีนต่ออาเซียน

การกำหนดนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออาเซียน ได้เปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายของผู้นำทางการเมืองในแต่ละยุคสมัย นับตั้งแต่จีนได้มีการปกครองในรูปแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เมื่อ ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา การดำเนินนโยบายในช่วงแรกที่ยึดตามอุดมการณ์สังคมนิยมทำให้จีนต้องโดดเดี่ยวตนเอง หรือทำที่ที่แข่งกร้าวต่อประเทศที่ไม่ใช่ประเทศสังคมนิยม ทำให้จีนต้องดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศสังคมนิยมเท่านั้น จนกระทั่งได้มีการปรับเปลี่ยนท่าทีแล้วหันมาดำเนินความสัมพันธ์กับทุกประเทศโดยไม่มีเส้นแบ่งทางอุดมการณ์ แสดงให้เห็นยุทธวิธีในการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงในภูมิภาคอาเซียน แต่สิ่งที่เป็นนโยบายระดับสูงของจีนในการดำเนินความสัมพันธ์กับอาเซียนคือ การเข้ามาเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสหรัฐอเมริกาที่เข้ามามีอิทธิพลในอาเซียน ซึ่งสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศมาจากการเมืองภายในของจีน กล่าวคือ ได้ก่อให้เกิดมุมมองและทัศนคติที่แตกต่างกันของผู้นำจีน และการช่วงชิงอำนาจของผู้นำที่มีการใช้ประโยชน์จากการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยการแสวงหาประเทศที่สนับสนุนและส่งเสริมอิทธิพลทางการเมืองของกลุ่มผู้นำทางการเมืองบางกลุ่ม¹ เพื่อให้ได้รับการยอมรับในเวทีโลก

¹ศรุตี สกลรัตน์, จีนกับเอเชียอาคเนย์ แนวนโยบายต่างประเทศต่อเอเชียอาคเนย์ในรอบยี่สิบปี 1960-1980, (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521), หน้า 8.

การทะยานขึ้นของจีนทางภูมิรัฐศาสตร์ ในอาเซียน

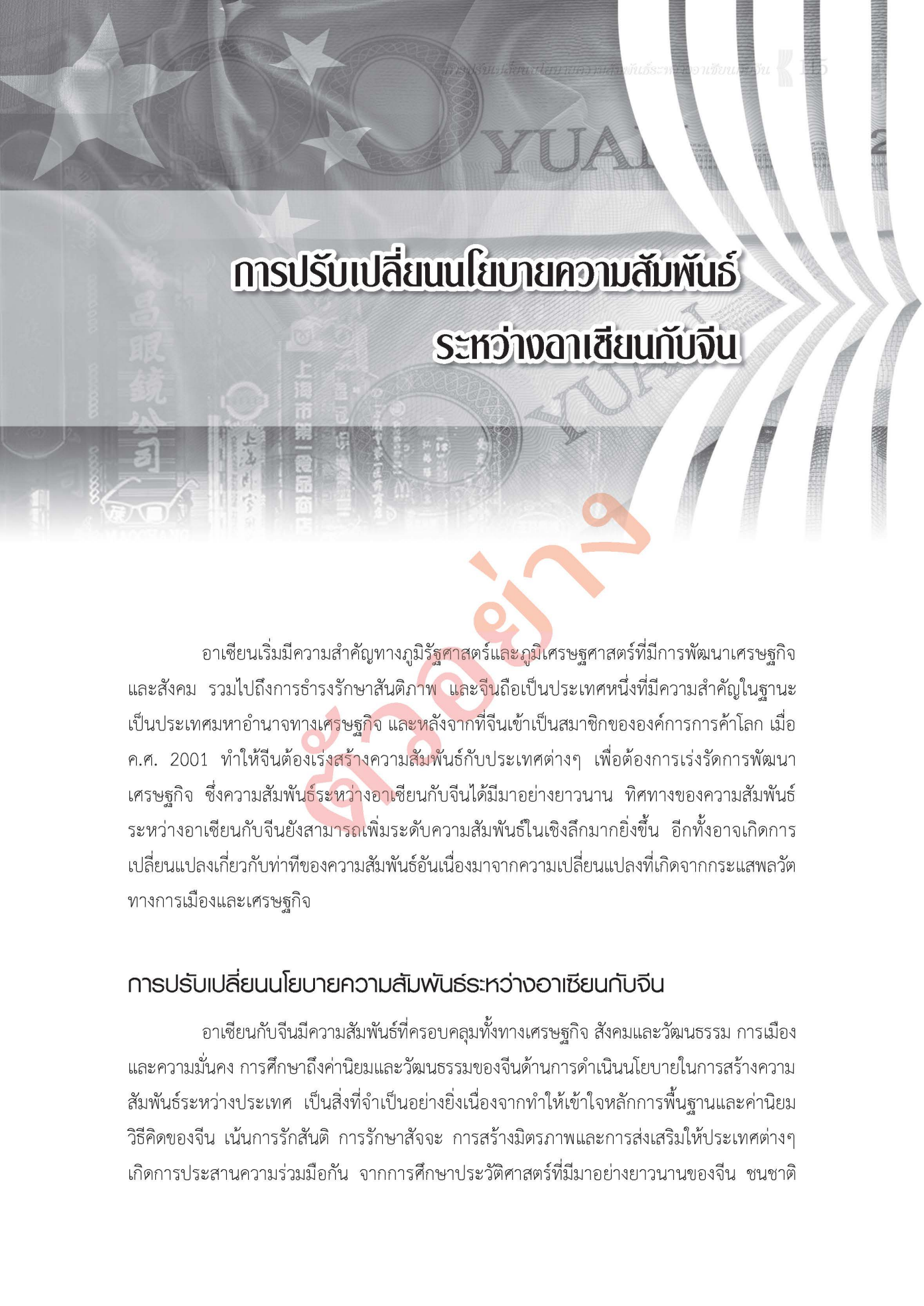
พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของจีนมีทั้งความรุ่งเรืองและตกต่ำสลับกันไปมา ขณะที่จีนยุคใหม่สามารถฟื้นกลับมามีบทบาททางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาที่จีนได้ก้าวทะยานขึ้นและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น จากการใช้นโยบายการเปิดประเทศในช่วงทศวรรษ 1980 และการก้าวออกไปในต่างประเทศ (Go Out Policy) ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการออกไปลงทุนในอาเซียน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีนทั้งในทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ ในทางภูมิรัฐศาสตร์อันเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่ว่าด้วยการเมืองของอุดมการณ์ การขยายอิทธิพลทางการเมือง ความมั่นคง และการทหาร การเชื่อมโยงระหว่างอำนาจทางการเมืองกับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยมีปัจจัยหลักคือ ขนาดของอาณาเขต ประชากร แหล่งที่ตั้ง และทรัพยากร และยังขึ้นอยู่กับสถานะภาพของรัฐหรือประเทศ ความเป็นภูมิภาค รวมถึงพฤติกรรมระหว่างประเทศ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ภูมิรัฐศาสตร์เป็นพื้นที่อันเป็นรูปธรรมของอำนาจที่วัดด้วย พื้นที่และดินแดน รวมทั้งภัยคุกคามที่อีกฝ่ายได้สร้างขึ้น¹

¹พิทยา สุวคันธี, “ภูมิยุทธศาสตร์ของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง: โอกาสหรือความหวัง,” มุมมอง: สหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553, หน้า 37-38.

การทะยานขึ้นของจีนทางภูมิเศรษฐศาสตร์ ในอาเซียน

ในศตวรรษที่ 21 จีนได้กลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับสองของโลก (รองจากสหรัฐอเมริกา) การเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดของจีนภายใต้การปกครองระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ทำให้จีนประสบความสำเร็จและมีบทบาททางเศรษฐกิจของโลก สาเหตุสำคัญเกิดจากการปรับลดบทบาททางอุดมการณ์ และการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ โดยการดำเนินนโยบายการเปิดประเทศ (Open Door Policy) ในยุคเติ้งเสี่ยวผิง เมื่อ ค.ศ. 1978 ทำให้จีนสามารถพัฒนาประเทศจนสามารถแก้ไขปัญหาความยากจน จากการเกิดความวุ่นวายทางการเมืองของจีนนับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากผู้นำรุ่นที่หนึ่งจนถึงยุคผู้นำรุ่นที่สอง สภาพเศรษฐกิจของจีนทรุดโทรมลงไปมาก เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำและประชาชนต้องประสบกับความยากจน ซึ่งเติ้งเสี่ยวผิงได้มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศจีนให้ทัดเทียมกับตะวันตก ประชาชนมีรายได้ที่ทัดเทียมกัน โดยมีสังคมนิยมแบบกลไกตลาดเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาของจีน และเป็นการแสวงหาเงินทุนและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศ¹

¹สุรัชย์ ศิริไกร, “จีนในฐานะประเทศมหาอำนาจในศตวรรษที่ 21,” (กรุงเทพฯ: โครงการเงินศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539).

การปรับเปลี่ยนนโยบายความสัมพันธ์ ระหว่างอาเซียนกับจีน

อาเซียนเริ่มมีความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงการดำรงรักษาสันติภาพ และจีนถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีความสำคัญในฐานะประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ และหลังจากที่จีนเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก เมื่อ ค.ศ. 2001 ทำให้จีนต้องเร่งสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ เพื่อต้องการเร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับจีนได้มีมาอย่างยาวนาน ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับจีนยังสามารถเพิ่มระดับความสัมพันธ์ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับท่าทีของความสัมพันธ์อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกระแสพลวัตทางการเมืองและเศรษฐกิจ

การปรับเปลี่ยนนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับจีน

อาเซียนกับจีนมีความสัมพันธ์ที่ครอบคลุมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง การศึกษาถึงค่านิยมและวัฒนธรรมของจีนด้านการดำเนินนโยบายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากทำให้เข้าใจหลักการพื้นฐานและค่านิยมวิธีคิดของจีน เน้นการรักสันติ การรักษาสัจจะ การสร้างมิตรภาพและการส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ เกิดการประสานความร่วมมือกัน จากการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีมาอย่างยาวนานของจีน ชนชาติ

ความร่วมมือและความสัมพันธ์ ระหว่างอาเซียนกับจีน

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์อาเซียนกับจีนมีทั้งทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากอาเซียนอยู่ระหว่างสองคาบมหาสมุทรคือ มหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก จึงเป็นทั้งศูนย์กลางทางการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งเดิมเป็นดินแดนที่ประเทศมหาอำนาจสนใจ เริ่มตั้งแต่ โปรตุเกส อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และจีน ทั้งนี้จีนกับอาเซียนมีความสัมพันธ์กันหลายมิติ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีมาอย่างยาวนานก่อนที่จะประเทศสมาชิกอาเซียนจะมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับตะวันตก และได้หยุดชะงักลงในช่วงที่จีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ เมื่อ ค.ศ. 1949 จนกระทั่งเมื่อ ค.ศ. 1978 จีนได้ดำเนินนโยบายเปิดประเทศ (Open Policy) กำหนดนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิดกว้าง จนนำไปสู่สร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับอาเซียนอีกครั้งหนึ่ง

พัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับจีนในช่วงทศวรรษ 1970 มีลักษณะที่ค่อนข้างซับซ้อน ด้วยเหตุผล 4 ประการคือ (1) จีนและอาเซียนกำลังอยู่ในช่วงของการสร้างชาติ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของคนในชาติ (2) ทุกประเทศในอาเซียนล้วนต้องเผชิญกับภาวะการเข้าแทรกแซงทางการเมืองและเศรษฐกิจจากประเทศมหาอำนาจ เช่น รัสเซีย สหรัฐอเมริกา และจีน (3) จีนและอาเซียนมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะสมาชิกอาเซียนเก่าที่ส่วนใหญ่มีอุดมการณ์แบบประชาธิปไตย ซึ่งแตกต่างจากจีนที่มีอุดมการณ์แบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และ (4) ชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในประเทศสมาชิกอาเซียนต่างมีบทบาททางเศรษฐกิจในประเทศ

จีนในอาเซียน:

ผลกระทบต่อยุทธศาสตร์การเมืองและเศรษฐกิจ

จีนที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของโลกในศตวรรษที่ 21 ขณะเดียวกันจีนยังได้ขยายบทบาททั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก และเริ่มรุกหนักขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การที่จีนได้ขยายบทบาทและอิทธิพลในภูมิภาคอาเซียน ด้วยเหตุผลของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคอาเซียนที่ถือเป็นภูมิยุทธศาสตร์ของการเผชิญหน้าของประเทศมหาอำนาจที่ต่างพยายามเข้ามามีบทบาทในภูมิภาค ขณะที่การทะยานขึ้นของจีนในอาเซียน มีนัยถึงผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเหตุผลของการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนที่ต้องเตรียมตัวรับมือและการกำหนดทิศทางการเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ รวมถึงการกำหนดท่าทีหรือนโยบายร่วมกัน เพื่อการต่อรองและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งที่มีนัยสำคัญต่อไทยในอนาคต

ดร.พิทยา สุวคันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
การศึกษา

- วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สัตวศาสตร์-ประมง) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
วิทยาเขตบางพระ พ.ศ. 2535
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ทุนสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) พ.ศ. 2540
- ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สหวิทยาการ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พ.ศ. 2550

(โปรดดูประวัติผู้เขียนเพิ่มเติมในท้ายเล่ม)

ISBN 978-616-314-357-0

9 786163 143570

ราคา 140 บาท

หมวดสังคมศาสตร์

<http://www.thammasatpress.tu.ac.th>